

TÜRK FOLKLORU

D.1253

79

aylık halkbilim dergisi

Şubat 1986 300 Lira (KDV dahil)

Kâmil Toygar	Müjân Üçer
Naci Eren	Hayrettin İvgin
A. Esat Bozyiğit	Y. Doç. Dr. Haşim Karpuz
Asker Kartarı	H. Avni Yüksel
Nejat Birdoğan	Mehmet Gökhan
Şükrü Elçin	Dr. Hasan Köksal
Dr. Mustafa Duman	Ferhan Memişoğlu
Hasan Hüseyin Erdem	Muzaffer Uyguner

- **Naci Eren'i Kaybettik**
- **Yanıltmaçlar**
- **Üniversitemizde Halkbilim Eğitimi Neden Gereklidir?**
- **Kıbrıs Folkloru ile İlgili Üç Kitap**

Selçuk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Arkeoloji-Sanat Tarihi Bölümünde, Folklor ve Etnografya ile İlgili Yapılan Öğrenci Tezleri

— 1 —

Yard. Doç. Dr. Haşim KARPUZ

Selçuk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümünde 1976 ocak ayında öğrenime başlanmıştır. Bölümümüzde Fakülte yönetmeliği gereği öğrenciler son sınıfta lisans tezi hazırlamaktadırlar.

Arkeoloji-Sanat Tarihi Bölümü öğrencilerinin bir kısmı lisans tezlerini folklor ve etnografya konularında hazırlamışlardır. Bu tezler, geleneksel hayatımızın hızla değiştiği, kültür varlıklarımızın yok olduğu bir zamanda araştırma değerleri yanında belgesel değer de taşımaktadırlar.

Aşağıda bu tezleri III. sınıf öğrencilerinin Araştırma ve Metod seminerinde hazırladıkları kısa tanıtma yazıları ve alfabetik sıra ile sunuyorum.

ALAGÖZ, Gülüşün.,
Konya Mevlâna Dergâhı Matbah Bölümü,
Konya, 1985, 28 s.+12 Resim+7 Çizim.

Mevlevilik, Anadolu'da XIII. asırda kurulan tarikatlar içinde önemli yer tutar. Bu tarikat adını, Mevlâna Celâleddin-i Rumi'den alır.

Bu tezde dergâhın matbah bölümünde yer alan etnografik eşyalar işlenmiştir. Bunların çoğu süslemeli ve yazılı, bakır tas, leğen, sini, tahta kaşık gibi mutfak eşyalarıdır. (Ömer İŞCAN).

AKBULUT, Mehmet.,
13-15. yüzyıl Konya Mezar Taşları,
Konya, 1984, 63 s.+52 Resim+12 Çizim.

Konya Mezarlıklarının tarihi ve bugünkü Konya Mezarlıkları ele alındıktan sonra 13,14,15. yüzyıl Konya Mezartaşlarındaki motifler ve süslemelere değinilmiştir. Daha sonra sanduka, şahide biçimindeki mezartaşları da 10 alt başlıkta ele alınmıştır. Ayrıca Akşehir'deki figürlü mezartaşları çalışmaya eklenmiştir (Ali ALTINTAŞ).

ALTINSAPAN, M. Erol.,
Nasreddin Hoca'dan Sivrihisar ve Hortu Köyünde kalan Hatıralar,
Konya, 1984, 18 s.+14 Resim+3 Çizim

Bu çalışmada Nasreddin Hoca'nın doğduğu şehir Sivrihisar'da, günümüze kalabilmiş hatıraları araştırılmıştır. Kalan anı ve hatıralar az olup elle tutulur olmaktan uzaktır. Buna rağmen onun soyundan gelenlerin anlattıkları bu konu ile ilgilenenleri tatmin edebilir. Kısıtlı imkânlarla derlenen bilgiler tezin esasını oluşturmuştur. (Zafer DİNER).

ARIBAŞ, Neşican.,
Konya Kaşıkları,
Konya, 1983, 66 s.+37 Resim.

Bu araştırma on bölümden oluşmaktadır. Kaşığın tarifi, tarihçesi, bölümleri (kaşık sapı, kaşık ağız, kulak), folklorumuzda kaşık (bilmece-lerde, manilerde), Türkiye ve Konya'da kaşıkçılık, yapılış tekniği, malzemesi, çeşitleri (çorba, pilav, hoşaf, yemek, tatlı, muhallebi, kahve, kavurma, süs kaşık ve kepçeler) ayrı ayrı ele alınmıştır. Malzemeden ayrıca bahsedilmiştir. Bunların dışında Konya kaşıklarına geniş bir biçimde yer verilmiştir. Konya kaşıklarının yanında, kaşıkların genel olarak ele alındığı güzel bir çalışma yapılmıştır. (Fatma ASLİM).

ARVAS, Canan.,
Konya İğne Oyaları.,
Konya, 1983, 24 s.+28 Resim+37 çizim.

Çalışma dokuz bölüm olup, Konya çevresinde yapılan iğne oyaları anlatılmaktadır. İlk önce iğne oyalalarının tanımı, tarihçesi ve bunun içinde diğer oyalardan ayrılan özellikleri belirtilmiştir. Daha sonra iğne oyaları yapılış tekniklerine, motiflerine ve kullanım yerlerine göre gruplandırılmıştır. İğne oyaları hakkında verilen bu bilgilerden sonra, Konya iğne oyaları adlarına göre ayrı ayrı tanıtılmıştır. Anlatılanlar resim ve çizimlerle çalışma sonunda örneklenmiştir. (Gülseren KARAKAP).

BOLANYIĞ, Emel.,
Eski Türk Keseleri,
Konya, 1985, 66 s.+37 Çizim+44 Resim.

Araştırmanın birinci bölümünde, başta madeni paralar olmak üzere bazı lüzumlu eşyaların muhafaza edildiği keseler, genel olarak ele alınmıştır. İkinci bölümde, para, tütün, saat ve mühür keselerinde görülen formlar detaylarına inilerek incelenmiştir. Son bölümde ise keselerin süslenmesi başlığı altında yapıldığı tekniğe göre süsleme çeşitleri ve üzerinde görülen renkler ve motifler incelenmiştir. (Abdullah KARAÇAĞ).

ERGÜN, Hatice.,
Tarihi Konya Kıyafetleri Hakkında Bir Araştırma,
Konya, 1983, 55 s.+22 Resim+9 Çizim.

Araştırma beş bölümden meydana gelmektedir. Ayrıca metin kısmı resim ve çizimlerle de desteklenmektedir. Bu çalışmada giyim-kuşam üzerine genel bir anlatımdan sonra Selçuklu döneminden başlayarak Konya Kıyafetleri anlatılmış-

tir. Ayrıca bu kıyafetlerin günümüz kıyafetleriyle olan benzerlik ve farklılıkları belirtilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonunda ise Türk Kıyafetlerinin devamlılığı üzerinde durulmuştur. (Dilek DOĞU)

DEMİRAL, Zülfiye.,

Kars Halıları,

Konya, 1984, 27 s.+19 Resim.

Araştırma yedi bölümden oluşuyor. Önce Kars'ın tarihçesi ele alınıyor. Daha sonra Türk Halı Sanatının dönemleri üzerinde duruluyor Kars ve çevresindeki halıların özellikleri belirtiliyor. Kars halılarının motif özellikleri ve çevre halı merkezleriyle mukayeseleride yapılmıştır. (Hediye ÖZKAN)

İSLAMOĞLU, İsmail.,

Erdemli'de Yörük Çadırları,

Konya, 1984, 30 s.+17 Çizim+38 Resim.

Bu çalışmaya çadırın kelime anlamı ve menşei açıklanarak başlanmıştır. Bu yörede kara çadır kullanılmaktadır. Yörenin etnoğrafik özellikleri hakkında bilgi verilmiş ve arkasından kullanılan çadırların sınıflandırılması yapılmıştır. Çadırların yapılışı, kuruluşu, fonksiyonu ayrıntılarıyla açıklanmıştır. (Ayşe ÇALIK).

KALKAN, S. Nur.,

Sille Halıcılığı,

Konya, 1981,

Konya'nın merkez bucağı Sille'nin halıları ünlüdür. Araştırmada, Türk halı sanatı hakkında bilgi verildikten sonra Sille halılarının özellikleri ele alınmıştır. Yer halıları, divan halıları ve seccade gibi dokumalar örneklerle açıklanmıştır. (H.K.)

KUNDURACI, Osman.,

Beyşehir İlçesi Aşağı ve Yukarı Kayalar Köylerindeki Ev Örnekleri,

Konya, 1985, 41 s.+11 Resim+8 Çizim

Bu çalışma beş bölümden meydana gelmektedir. Plân tipleri, yapı malzemesi ve bölgelere göre farklılıklar ile Beyşehir ilçesi Aşağı ve Yukarı Kayalar köylerindeki ev örnekleri, köylerin tarihçesi evlerin genel özellikleri ele alınmıştır.

Aşağı ve Yukarı Kayalar köylerinden incelenen evler:

- 1 — Mikat Kırıcı'nın evi
- 2 — Durmuş Bozdoğan'ın evi
- 3 — Mustafa Bozdoğan'ın evi
- 4 — Mustafa Göçer'in evi

Araştırma metin, plân, çizim ve resimlerle desteklenmiştir. (Kema] GÜLER).

SUNAR, Lütfi.,

Hacı Mustafa Ustanın Beyşehir Civarında Yaptığı Ahşap Mihrap ve Minberler,

Konya, 1985, 20 s.+40 Resim.

Araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Sanatkarın biyografisi ve yetişmesi aynı bölümde ele alınmıştır. Daha sonra, ortaya koyduğu eserler

ve kullandığı malzeme ile sanatkarın kendine has çalışma biçimi belirtilmiştir. Katalog bölümünde ise sanatkarın kendi evinde yaptığı çalışmalardan başlayarak çeşitli camilerde; Çukurağıl Köyü, Üç pınar Köyü, Doğanbey Kayalı Mahallesi cami ve İmrenler Kasabası camii ile Saraypınar (Manavus) Camilerinde yaptığı mihrap ve minber çalışmaları sunulmuştur. Tezin sonunda ise bir sonuç bölümü yer almıştır. (Ali Rıza KIRAN)

REHBER, Bülent.,

Küçük Elmalı Köyü «Dokumacılık ve El Sanatlarının» İncelenmesi,

Konya, 1985, 61 s.+98 Resim

Bu tezde Bilecik, Pazaryeri ilçesine bağlı Küçük Elmalı Köyünde dokunan halı, kilim, örtü gibi dokumaları ve köyün giyim-kuşam gelenekleri üzerinde durulmaktadır. Tez altı bölümde incelenmiştir. Araştırmaya köyün tarihçesi ile başlanmıştır. Daha sonra Elmalı Köyünde hangi el sanatlarının yapıldığı, bu el sanatlarının yapımında nelere dikkat edildiği, hangi motiflerin kullanıldığı yazılmıştır. Halı, kilim ve heybe çeşitleri açıklanmıştır. El sanatlarından başka köydeki giyim-kuşam adetleri, köyün özel günlerde giydiği giysiler ele alınmış değişik gelin kıyafetlerinden ve takılardan örnekler verilmiştir. (Olca YARADILMIŞ)

SİPAHIOĞLU, Hasan.,

Antalya-Döşemealtı Halıları,

Konya, 1984, 13 s.+23 Çizim+7 Resim.

Bu çalışma yedi bölümden oluşmuştur. Türk halı sanatının tarihçesi verildikten sonra esas konu olan Antalya-Döşemealtı Halılarına geçilmiştir. Tarihçe verilirken aynı zamanda ilk halılardan günümüze kadar ki halılarda işlenen konular, kullanılan renkler ve ip çeşitlerinden söz edilmiştir. Döşemealtı halılarında kullanılan malzemeler, kullanılacak iplerin boyanması, dokuma şekli, kullanılan motifler ve menşei, halıların kompozisyon türleri ele alınarak yöre halıcılığının özellikleri verilmiştir. Sonuçta «Günümüze kadar Türk Halıcılık geleneklerini en iyi devam ettirmiş olan Döşemealtı halılarında, motif dışındaki dokuma tekniği ve sentetik boyanın girmesiyle de kalite düşmüştür.» denilmektedir. (Gülşen AYKOÇ).

TAKAVCI, Hasan.,

Doğanbey'den Ev Örnekleri,

Konya, 1985, 68 s.+51 Resim+6 Çizim.

Bu araştırma altı bölümden meydana gelmiştir. İlk iki bölümde ev ve gelişimi hakkında genel bilgi verilmiş. Üçüncü bölümde Doğanbey'deki evlerin, Türk ev mimarisindeki yerleri, kullanılan malzeme, yapım teknikleri, ele alınmıştır. Bu evlerin bugünkü durumları ve korunması için neler yapılması gerektiği anlatılmıştır. Dördüncü bölümde Doğanbey'den ev örnekleri ele alınmıştır. Kirazoğlu'nun ve Mumcuların evi incelenmiştir. Sonuç bölümünden sonra evlerle ilgili mahalli terimlere yer verilmiştir. (Ayşenur ARAR)

SEYRÂNÎ'nin YAYINLANMAMIŞ ŞİİRLERİ

— 2 —

H. Avni YÜKSEL*

Seyrânî ile ilgili yaptığım bir araştırmada onun çeşitli yazmalarda rastladığım yeni şiirlerini tespit etmiş ve bunları ilgilenenlerin tenkitlerine sunmak amacıyla parça parça yayınlamaya başlamıştım.

İncelediğim kadarıyla yeni yazıyla hiçbir yerde yayınlanmadığı görüşünden hareketle verdiğim bu şiirlerin değişik ellerde aynı veya farklı şekilleri varsa mukayese yapmak ve şâir hakkında isabetli hükümlere varmak için onların da gün ışığına çıkarılmasını arzu etmekteyim.

Mahbûbun aşkına kesb-i kâr ehli
Aslın o ma'denden lâî kazanmalı
Eğer avcı isen ey şikâr ehli
Gönüller âhûsu al kazanmalı

Sizden kâmil olsun kâmil fem ola
Her gönül teninden ney kanun ala
Vücûdun arısın kondurdun bala
Her şükûfe bu daldan-bal kazanmalı

TAZECAN, Hakan.,
Edirnekâri Denen Eserler Üzerine Bir Deneme,
Konya, 1984, 70 s.+117 Resim+22 Çizim.

Edirnekâri; Naturalist, çiçek, meyva, yaprak, buketle yapılan süslemedir. Çalışmanın ilk bölümünde Edirnekâri eserlerin niteliği ve Türk Sanatındaki önemi belirtilmiştir. İkinci bölümde Edirnekâri ile ilgili kaynaklar verilmiştir. Üçüncü bölümde bundan başka Edirnekârinin tarihsel gelişimi, malzemeler ve kullanım fonksiyonları, bölümleri yer alır. Daha sonra sanatkârların stilleri, ve Edirnekâri merkezleri ele alınmıştır. (Halil İbrahim KUNT)

UZUN, Nursel.,
Tarihi Milâs Halıları,
Konya, 1985, 60 s.+12 Resim+19 Çizim

Bu çalışmada önce Milâs'ın tarihi, halının tarihi ve tarihçesi üzerinde durulmuştur. Sonra, Milâs Halıları, halı ipinin hazırlanması, boyanması ve Milâs halılarının teknik özellikleri halı dokuma aletleri, tezgâhın hazırlanması, örnek nakli, tarihi, Milâs halılarından örnekler, Milâs halılarında görülen motifler, diğer yörelerde görülen el dokumalarıyla olan benzerlikleri araştırmanın diğer bölümlerini oluşturur. (H. Yıldız MAHMUTOĞLU).

Can bülbülü zârın sakın fâş etme
Hayrâtın bağından dem çeküb ötme
Ehl-i hâl görürsen yanından gitme
Andan ibret alub hâl kazanmalı

Ahd edüb Seyrânî ademde iken
Bahd ed-üb Seyrânî kalemde iken
Cehd edüb Seyrânî âlemde iken
Sultânına yarar hâl azanmalı.
AMKC. Nu: 159

Bu dil şükûfe-veş lâle renk ola
Kalbi hicâbından karalanma(z) mı
Bâd ile deryâya müdâm cenk olsa
Gönül seffinesi pârelenme(z) mi

Yârab değil midir bir ismin Hâdî
Aşkın verüb beni kılan münâdî
Sen var iken kimler eder imdâdî
Her biçâresinden çârelenme(z) mi

Ger zaîf kılmadın beni bû ile
Bilürken lezizdir demeziz dile
Es deyü emretme sen cûzi' bir yele
Nasın hazzı sevdâ aralanma(z) mı

Susan ecel çâmin maslîhat biter
Zemmimiz insana eğlence yeter
Ne söz duysa ecel okundan beter
Seyrânî tuc olsa yârelenme(z) mi
AMK. ME. Nu: 423

Hây ağalar derdim kime yanayım
Gönül düşdü bir gözleri mestâna

Tâze civâna

Hüsnüne söz olmaz medh-i sezâdır
Getürmez mislini binde bir âna

Fâni cihâna

Cihân içre kalbim dâim mükedder
Lütfunu olmadı görmek müyesser
Hatırım incidir ol mâh-ı enver
Ne gelürse söyler gonce dehana

Şirin zebâna

Zebân kelâmından oldum dert-nâk
Aceblemen beni etsê sine-çâk
Etmek için üftâdelerin helâk
Takar sîm hançer anca meyâna

Kasdı var câna

(*) Hacettepe Üniv. Türkçe Dersi Okutmanı